

Bilinmeyen, hep merak edilir

Leyla Ruhan Okyay, "Uzaklar, korku ve tedirginlik barındırsa da merak ve istek, galip gelir çoğunlukla. Kitaptaki Ayça karakteri, bire bir beni yansıtmasa da, yazarken özdeşleştiğimi söyleyebilirim" diyor

ÇİLEM HÖKELEK

Öykü kitaplarında gösterişli, biçimci yaklaşımlardan çok, içeriksel zenginliğe yönelen, dokunaklı insanlık hâllerini sade, yalın ama derinlikli bir anlatımla okuyucularla buluşturan Leyla Ruhan Okyay, bu sefer bir ilk gençlik romanıyla karşımızda. Yazarımızla yeni kitabı hakkında görüştük.

Sahil kasabası Silivri'de başlayan, İstanbul'da bir yatılı okulda devam eden ve Avrupa'nın pek çok kentine açılan yolculuklarla, birçok mekânı bir araya getiren, çok boyutlu bir roman **Leylek Havada**. Samimi, birinci ağızdan anlatımıyla iz bırakıyor okurda. Kimi sahneler, yazarın, Leyla Ruhan'ın çocukluk anılarından izler taşıyor gibi, doğru mu? Değerlendirmeleriniz için teşekkür ederim. Bugüne dek yetişkinler için öyküler yazdım. Öykü, tutkunu olduğum bir tür. 'Leylek Havada' benim, çocuk ve gençlik edebiyatı için kaleme aldığım ilk kitap ve roman. Çocuklar için yazmak, hem çok keyifli hem de büyük bir sorumluluk gerektiriyor. Onların severek okuyacakları bir romanı tasarlarken önceliğim, roman kahramanımla empati kurabilecekleri, arkadaşları gibi hissedebilecekleri bir karakter yaratmaktı. Bu nedenle çocukluğuma dönüp o duyguları, heyecanları yaşamam gerekti. Bütünyle değilse de elbette çocukluğumdan, bazı gözlem ve anılardan yararlandım. Önceden iskeletini kurduğum yapıya uygun olacak, heyecan yaratacak, akışı bozmayacak, gülümsetecek, düşündürülecek, merak uyandıracak, her şey bu kitaba katkı sağladı. Romanımın okurlarıyla buluştuğumda yazdıklarımın

büyük ölçüde yerini bulduğunu anladım ve sevindim. Doğru yoldaydım. Bu nedenle çocuk ve gençlik edebiyatında da ürün vermeyi sürdüreceğim.

Kitabın anlatıcı karakteri Ayça, çocukluğun uçarılığından ilköğretiliğe adım atarken, ailesinden uzağa gidiyor ve yatılı okula başlıyor. Aileden ilk kopuş, yeni bir çevreye giriş, bunun onulmaz stresi ve henüz bilincinde dahi olunmayan o sorumluluk duygusu. Çocuklukta "uzaklar"ın çekiciliğine duyulan heyecanla, uzaklaşmaya duyulan korku arasındaki ikilem sizi etkilemiş olmalı. Bilinmeyen, hep merak edilir. Bu merak, kasabada yaşayan bir çocukta, kentteki çocuğa oranla daha fazladır. Kasabadaki çocuk, kısıtlı bir çevreden kurtulmak ister. Kanatlanıp uçmak, hedeflerine ulaşabilmek için koşulları zorlar. 'Birey' olma, kendi başına bir şeyleri başarma endişesi, savaşı da var bunda. Uzaklar, korku ve tedirginlik barındırsa da merak ve istek, galip gelir çoğunlukla. Ayça karakteri, bire bir beni yansıtmasa da, yazarken özdeşleştiğimi söyleyebilirim.. Onun yaşadığı bir çok şeyi yaşamış gibi oldum. Onunla birlikte üzüldüm, yeniden aşık oldum.

Bu olağanüstü güzel bir şey. Farklı bir zaman diliminde kendi yaşamınıza paralel, üstelik çok daha genç bir yaşta yeni bir hayat sürüyorsunuz yazarken. Örneğin Mostar gidip görmeyi çok istediğim bir kentti. Ayça benden önce gördü. Ben kitabı bitirdikten sonra gittim. Mostar'ı slaytlardan, mimarlık eğitimim sırasında gördüğüm derslerden biliyordum.

Evet, yatılı okula gitmek, benim seçimimdi. Ailemden ayrılmak çok zor olsa da bunu yaptım. Hedeflerime ulaşabilmek için iyi bir okulda eğitim görmem gerekiyordu. Onbir yaşındaki bir çocuk için zor bir karar, ikilemdi elbette... Ama bu deneyim, yaşamı o yaşlarda daha iyi algılamama, sorgulamama yardımcı oldu. Kendime güvenimi sağladı.

En iyi gençlik kitabı seçilen bu romanınızı **Günlüğü Kitaplığı**'nın "Köprü Kitaplar" dizisi için yazmıştınız. Bu kitapla, özellikle genç bir kitleye ulaşacağınızı en başından biliyor olmak, yazım sürecinizde bir farklılığa yol açtı mı? Kurgunuzda, duyguları aktarmanızda?

Benim için, ilköğretim çağındakiler için yazmak çok önemli ve zordu başlangıçta... Onların ellerinden bırakamayacağı, severek okuyacakları, bir kitap yazmak istiyordum. Öncelikle o yaşlarda bir kitaptan beklentilerim nelerdi, onları saptadım. Kitap, beni dış dünyadan koparıp almalı,

heyecanla okumamı sağlamalıydı. Mizah barındırmalı, macera yanı olmalıydı. Farklı coğrafyalara götürmeli, başka kültürleri tanıtmalı ve mutlaka aşk olmalıydı... Bir de o yaşlarda yaşamımızın büyük bir bölümünü kapsayan okul hayatından parçalar olmalıydı. Bu nedenle yetişkinlere yazdığım öykülerden farklı bir dil kurmam gerekti... Bütün bu kriterler rehberim oldu. Dolayısıyla yetişkinler için yazdığım öykülerden daha coşkulu, umutlu ve o yaşların uçarılığı ve sevinçlerini barındıran eğlenceli bir kitap oldu. İşin ilginç yanı en az çocuklar kadar yetişkinlerden de, bu kitaba ilişkin çok olumlu geri dönüşler aldım.

Ayrıca bu kitap bana da çok iyi geldi, çünkü yazarken eğlendim, yeniden ilk gençlik yıllarıma döndüm, aşık oldum. Hele 'Yılın En İyi Gençlik Romanı' ödülüyle taçlandırılması beni onurlandırdı. Gençler, bunu fazlasıyla hak ediyorlar. Onlar, sandığımızdan çok daha duyarlı, donanımlı ve barışçıl olduklarını kanıtladılar bize.

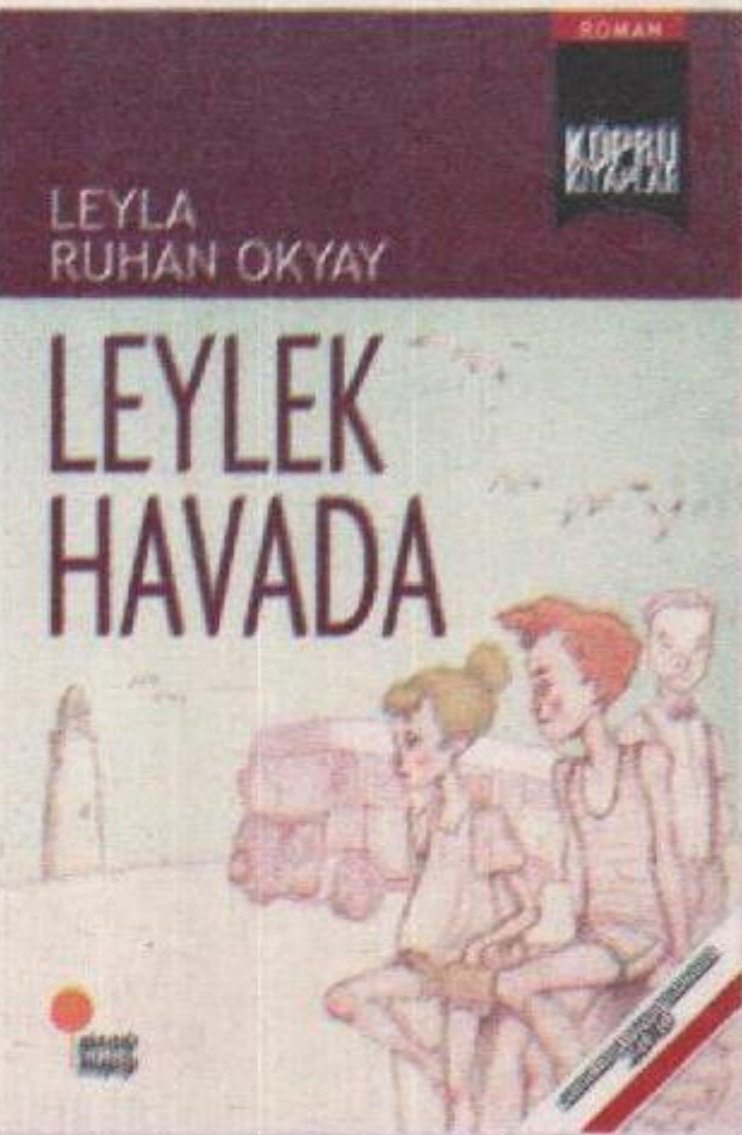
Ayça'nın en büyük hayali turist olmak; "Başka ülkeler, insanlar tanımak!" Bugün bu tanışmaların ve yakınlaşmaların önemi, hele de eğitim sistemimize baktığımızda, sizce ne kadar biliniyor? Ya da öncelikli görülmüyor? Çünkü Ayça'nın hayalindeki "turistlik", belki de barışa giden yolda atılacak en önemli adımlardan biri desek, çok mu romantik olur? Barış, mevcut politikaların ibresinin,

savaştan barışa dönmesi ve bu politikaların eğitimi doğru yönlendirmesi ile mümkün. Bilgisayar oyunlarına varıncaya değin, kültürel araçların bile büyük bir bölümü, yok etmek, ayrıştırmak, öldürmek üzerine tasarlanmış. Dünyada ve ülkemizde gün geçtikçe yükselen ayrımcılık, ötekileştirme, ölüm ve savaş haberleri, hava durumunu sunuştaki umarsızlıkla, hatta çoğunlukla da sansürlenerek verilmeye başladı ne yazık ki...

Gezmek, görmek, özellikle çocuklar için çok önemli. Karşındakini anlaması, empati kurması, paylaşımın önemini anlaması açısından... Ancak, 'turist olma' hali, kısa bir zaman aralığında, tatil atmosferinde, yüzeysel bir bilgi edinme ve tanımayı sağlayabilir. Çocuğun, gencin başka kültürler, insanlara dair bir fikir sahibi olmasına, görgüsünü arttırmasına yardımcı olur. Daha çok 'eğlence' yanı ağır basar. Bu çerçeveden bakıldığında salt 'turistlik' halinin barışa katkısını ummak, bence de 'romantik' sayılır...

Ayça'nın yaşadığı yıllarda, televizyon, bilgisayar yoktu. Günümüzde, internet, televizyon, kitaplar bu anlamda büyük katkı sağlıyor. En önemlisi her kesime ulaşabiliyor ve eğitimde daha etkili araçlar.

Yetişkin, çocuk ve gençlik edebiyatında, konusu ne olursa olsun, iyi bir ürün; satır aralarında insanı, barışı, adaleti, yaşamı, okurun sorgulamasını sağlar. Bu anlamda nitelikli her ürün, barışa, insanlığa bir armağan ve katkıdır.

LEYLEKHAVADA
Leyla Ruhan Okyay
Çocuk Romanı
Günlüğü Kitaplığı